

Kratke ekonomsko-finančne analize

Poslovanje podjetij v letu 2022

Avtorica: Noemi Matavulj

Junij 2023

BANKA

SLOVENIJE
EVROSISTEM

Zbirka: Kratke ekonomsko-finančne analize

Naslov: Poslovanje podjetij v letu 2022

Avtorica: Noemi Matavulj

Številka: junij 2023

Leto: 2023

Kraj: Ljubljana

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Elektronska izdaja:

<https://www.bsi.si/publikacije/raziskave-in-analize/kratke-ekonomsko-financne-analize>

Mnenja in zaključki, objavljeni v prispevkih v tej publikaciji, ne odražajo nujno uradnih stališč Banke Slovenije ali njenih organov.

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila sta dovoljeni le z navedbo vira.

© Banka Slovenije

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 156070659](#)
ISBN 978-961-6960-90-8 (PDF)

Kazalo

Uvod	4
<hr/>	
1 Poslovanje podjetij v letu 2022	5
1.1 Poslovanje podjetij po dejavnostih	7
<hr/>	
2 Poslovanje gospodarskih družb	11
2.1 Poslovanje gospodarskih služb po izvozni usmerjenosti	11
2.2 Poslovanje gospodarskih družb po velikostnih razredih	12
2.3 Marže gospodarskih družb v letih 2021 in 2022	13
<hr/>	
3 Priloga	17

Poslovanje slovenskih podjetij je bilo v letu 2022 zaznamovano z več dejavniki, med njimi z visoko inflacijo, ovirami v dobavnih verigah, energetske krizo in državnimi regulacijami cen. Kljub temu so v agregatu podjetja izboljšala nekatere kazalnike poslovanja; ustvarila so višjo dodano vrednost na zaposlenega in povečala gospodarnost poslovanja, njihova zadolženost pa se je ohranila na eni od nižjih ravni v zadnjih dvajsetih letih.

Po izboljšanju poslovanja so bile spet v ospredju dejavnosti, ki so v času zdravstvenih ukrepov poslovale v omejenem obsegu. Sem spadajo zlasti kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter gostinstvo, pa tudi dejavnosti prometa in skladiščenja. Ob robustnem domačem povpraševanju so dober poslovni rezultat ustvarile tudi dejavnosti poslovanja z nepremičninami in gradbeništvo.

Nasprotno so zaradi energetske krize, državnih regulacij in nezadostne domače proizvodnje dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro poslovale z izgubo, poslabšalo pa se je tudi poslovanje finančnih in zavarovalniških dejavnosti.

K izboljšanju poslovanja gospodarskih družb so lani prispevale predvsem družbe, usmerjene na domači trg. So se pa kljub veliki negotovosti v mednarodnem okolju izboljšali nekateri kazalniki poslovanja izvoznikov.

Ob močnem popandemičnem okrevanju so marže v letu 2021 izdatno poskočile – s čimer so družbe več kot nadomestile izgubo iz predhodnega leta –, lani pa so se ob nadaljnji krepitvi stroškovnih pritiskov nekoliko znižale, vendar ostale primerljive s povprečjem obdobja 2016–2019.

Uvod

Namen analize je prikazati poslovanje slovenskega podjetniškega sektorja – tj. skupaj gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug – in nekoliko podrobneje gospodarskih družb z vidika njihove izvozne usmerjenosti in velikosti. Dodatno je predstavljeno še gibanje marž gospodarskih družb v preteklem obdobju. Analiza temelji na (nerevidiranih) bilancah stanja in izkazih uspeha, ki jih zbira AJPES.

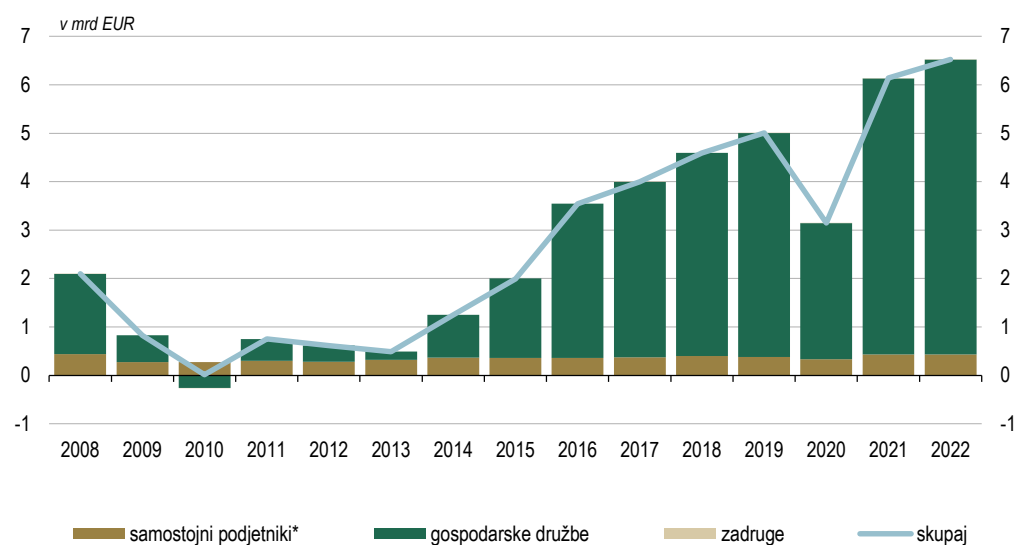
Poslovanje slovenskih podjetij¹ je bilo v letu 2022 zaznamovano z energetska krizo, visoko inflacijo in ovirami v dobavnih verigah.

Neto čisti dobiček podjetij se je lani – po močnem popandemičnem okrevanju v letu 2021 – povečal za 6,3 %, na 6,5 mrd EUR, in raven pred pandemijo presegel za slabo tretjino (slika 1).

Gospodarske družbe, ki predstavljajo približno tri petine vseh podjetij in ustvarijo večino dodane vrednosti, so lani izkazale 6,1 mrd EUR neto čistega dobička, kar je 6,7 % več kot pred letom. Pri tem so neto dobiček iz poslovanja povečale za 5,0 %, na 6,7 mrd EUR, saj so bili čisti prihodki od prodaje, podobno kot leto prej, večji za okoli 23,0 %; od tega doma za petino, v tujini (zlasti zunaj EU) pa za četrtno.²

Zadruge so lani ustvarile 4,6 mio EUR neto čistega dobička oziroma 7,1 % več kot leta 2021, medtem ko se je skupni neto dohodek samostojnih podjetnikov – ti predstavljajo dve petini vseh podjetij, vendar ustvarijo le 5 % celotne dodane vrednosti – pri 433 mio EUR ohranil na ravni predhodnega leta. Se je pa neto podjetnikov dohodek iz poslovanja povečal za 4,3 %, na 439 mio EUR, saj se je rast čistih prihodkov od prodaje povišala na 16,8 %, s čimer so ti prvič preseglji predpandemično raven (za 14,4 %).

Slika 1: Neto čisti dobiček

Opomba: Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja. * Neto podjetnikov dohodek.
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

¹ V analizo so vključene slovenske gospodarske družbe (vse, ki spadajo v sektor nefinančnih družb, sektor države in sektor finančnih družb), zadruge in samostojni podjetniki.

² Na poslovanje gospodarskih družb je tudi lani pomembno vplival slab poslovni rezultat družbe HSE. Če ne upoštevamo te izgube, se je neto čisti dobiček družb povečal za 12,7 % (na 6,4 mrd EUR), neto dobiček iz poslovanja pa za 11,0 % (na 6,9 mrd EUR).

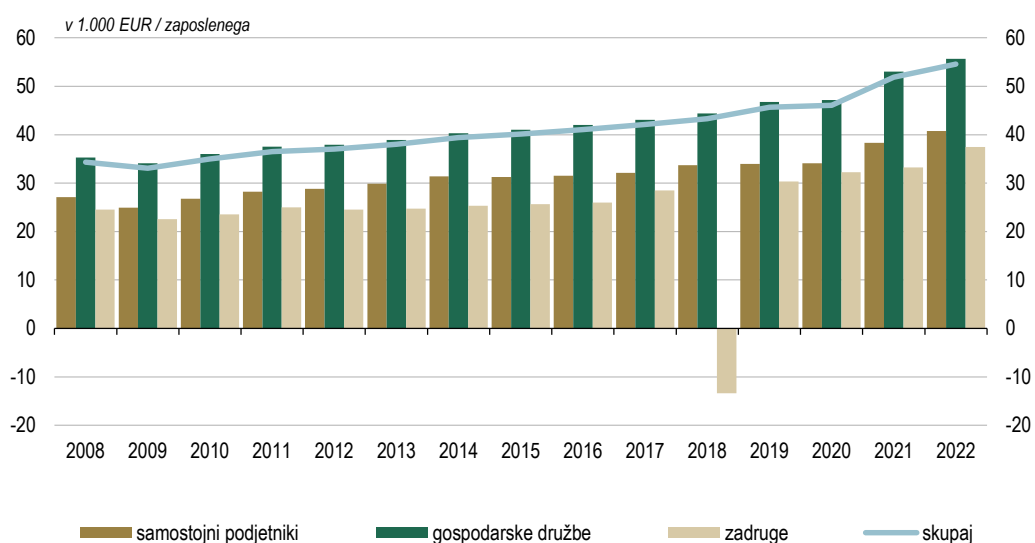
Nominalna produktivnost dela se je v letu 2022 še povečala, na 54.555 EUR na zaposlenega.

Število zaposlenih, merjeno na podlagi delovnih ur, se je lani – podobno kot v letu 2021 – povečalo za 2,3 % in doseglo raven iz leta 2008. Pri samostojnih podjetnikih je po dveh letih zmanjševanja ostalo približno nespremenjeno, medtem ko se je v zadrugah in družbah povečalo za 1,4 % oziroma 2,5 %.

Precej višja je bila rast nominalne dodane vrednosti.³ Najvišja je bila v zadrugah, in sicer 14,3-odstotna, medtem ko je v gospodarskih družbah in pri samostojnih podjetnikih znašala 7,6 % oziroma 5,9 %.⁴

Podjetja so lani ustvarila 54.555 EUR nominalne dodane vrednosti na zaposlenega oziroma 5,1 % več kot pred letom (slika 2).

Slika 2: Produktivnost dela

Opomba: Produktivnost dela je izračunana kot razmerje med nominalno dodano vrednostjo in številom zaposlenih (povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju).
Vir: AJ PES, preračuni Banke Slovenije

Po daljšem obdobju razdolževanja se je zadolženost podjetij v zadnjih dveh letih povečala, vendar ostala na nizkih ravneh.

Zadolženost podjetij, merjena kot delež celotnega dolga v virih sredstev, se je lani drugo leto zapored povečala za približno pol odstotne točke, na 50,9 %, kar je primerljivo z ravno iz leta 2019, ko je bila ena manjših v zadnjih dvajsetih letih (slika 3).

Družbe so v zadnjih dveh letih obseg celotnega dolga povečale za 22,7 % oziroma 12,1 mrd EUR, na 65,5 mrd EUR, kar je največ po svetovni finančni krizi leta 2009. K temu je pomembno prispeval povečan obseg kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev. Lani se je močno povečal tudi obseg bančnega dolga (za 8,2 %, kar je najvišja rast po letu 2008; slika P2), ki se je približal 14,0 mrd EUR, kar pa je manj kot

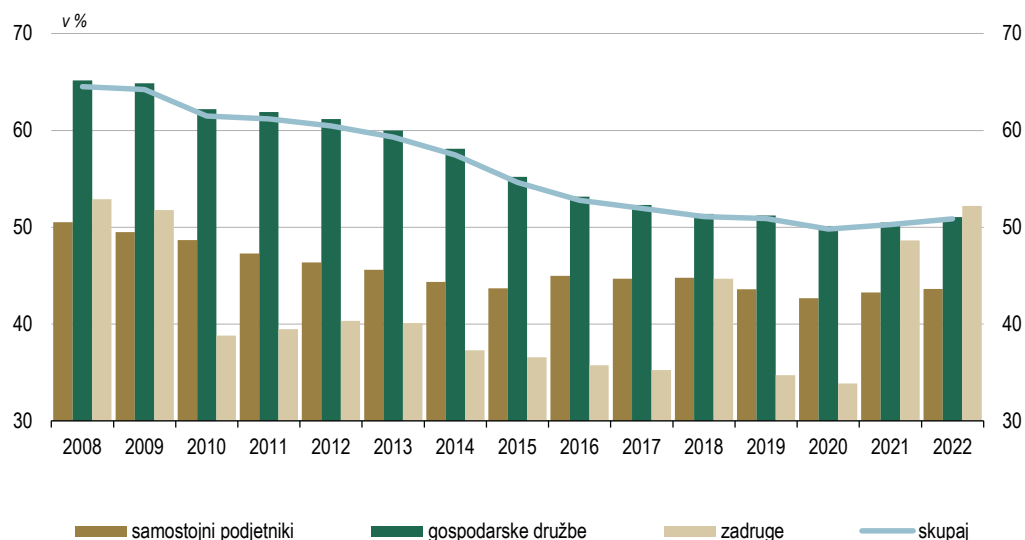
³ Dodana vrednost podjetij se je lani nominalno povečala za 7,5 %, realno (deflator dodane vrednosti) pa je ostala nespremenjena.

⁴ V zadrugah je bila realno (deflator dodane vrednosti) višja za 6,3 %, v družbah je stagnirala, pri samostojnih podjetnikih pa upadla za 1,5 %.

polovica tistega iz leta 2008. Hkrati je bil celotni kapital družb drugo leto zapored večji za 8,7 % – lani predvsem zaradi velikega čistega dobička iz leta 2021 in večjih kapital-skih rezerv –, zato se je njihova zadolženost kljub povečanju ohranila nekoliko pod ravno iz leta 2019.

Povečanje dolga pri podjetnikih, ki ostajajo med manj zadolženimi, je bilo manj izrazito (6,1-odstotno), pri zadrugah nekoliko bolj (15,3-odstotno). Zadolženost zadrug se je v zadnjih dveh letih močno povečala, in sicer za 18,3 odstotne točke, na 52,2 %, kar je največ po letu 2008 in predvsem posledica manjšega obsega kapitala. Skupni dolg zadrug sicer predstavlja le 0,5 % celotnega dolga podjetij.

Slika 3: Zadolženost podjetij

Opomba: Delež celotnega dolga v virih sredstev.
Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije

1.1 Poslovanje podjetij po dejavnostih

Poslovanje se je izboljšalo v večini dejavnosti, najbolj v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih ter gostinstvu.⁵

Ugodni poslovni rezultati teh dejavnosti so posledica več dejavnikov, med drugim sprostitve zdravstvenih ukrepov na začetku lanskega leta, močnega domačega trošenja gospodinjstev – spodbujenega z rekordno nizko brezposelnostjo, rastjo zaposlenosti in državnimi ukrepi za blaženje posledic druginje –, pa tudi nižje osnove iz predhodnega leta.

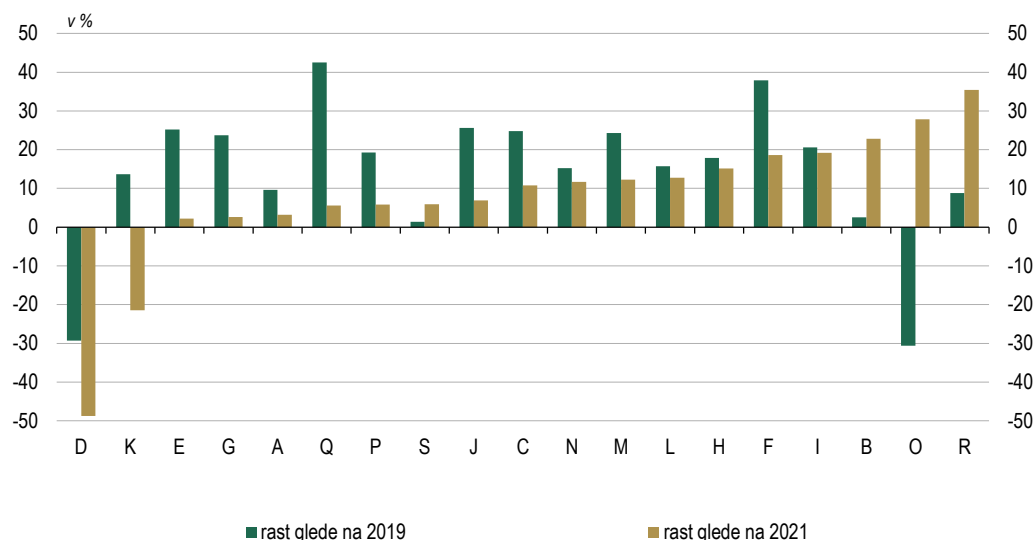
⁵ Prav tako so dobre poslovne rezultate – ob močnem povpraševanju, omejeni ponudbi in visokih cenah – beležile dejavnosti poslovanja z nepremičninami, ob omejenem poslovanju v času epidemioloških ukrepov in še vedno nizki osnovi iz leta 2021 pa tudi dejavnosti prometa in skladiščenja. Izboljšalo se je tudi poslovanje predelovalnih dejavnosti kljub krizi v avtomobilski industriji, oviram v dobavnih verigah in veliki negotovosti v mednarodnem okolju. Predelovalna podjetja so lani ustvarila 2,5 mrd EUR neto čistega dobička (20,1 % več kot leta 2021) in 2,8 mrd EUR (17,3 % več kot leta 2021) neto dobička iz poslovanja, kar je 53,9 % oziroma 51,9 % več kot leta 2019. Število zaposlenih so povečala za 1,9 %, dodano vrednost pa za 10,8 %, zato se je močno izboljšala tudi njihova produktivnost dela. Kljub opaznemu povečanju obsega celotnega dolga – v zadnjih dveh letih za približno četrtno, na rekordnih 16,1 mrd EUR – pa se je njihova zadolženost ohranila na eni od nižjih ravni do zdaj.

Te dejavnosti so že v letu 2021 poslovale z neto čistim dobičkom, ki se je lani še povečal in s 135 mio EUR prvič presegel raven pred pandemijo (za dobro četrtnino), pri čemer je bil neto dobiček iz poslovanja v isti časovni primerjavi večji za približno tretjino. Izstopajo pa tudi po povečanju nominalne dodane vrednosti in izboljšanju produktivnosti dela (slika 4).⁶ Po dveh letih so se ob nespremenjenem obsegu dolga tudi nekoliko razdolžile (slika 5).

Močno se je izboljšalo tudi poslovanje gradbenih podjetij, kar je sovpadlo z okrepljeno investicijsko aktivnostjo države in močnejšim investiranjem v stanovanjsko gradnjo.

Neto čisti dobiček gradbenih podjetij je lani s 385 mio EUR prvič presegel raven iz leta 2008, v primerjavi z letom 2021 pa je bil večji za 51,8 %. Število zaposlenih so povečala za 5,8 % in ustvarila za 18,6 % več nominalne dodane vrednosti, zato se je njihova produktivnost močno izboljšala (slika 4). Kljub opaznemu povečanju obsega celotnega dolga pa je zadolženost gradbenih podjetij ostala precej pod dolgoletnim povprečjem.

Slika 4: Dodana vrednost podjetij po dejavnostih

Opomba: Črke označujejo dejavnosti po SKD 2008, in sicer: A – kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo, B – rudarstvo, C – predelovalne dejavnosti, D – oskrba z elektriko, plinom in paro, E – oskrba z vodo, ravnanje z odpadki, F – gradbeništvo, G – trgovina, H – promet in skladiščenje, I – gostinstvo, J – informacijske in komunikacijske dej., K – finančne in zavarovalniške dej., L – poslovanje z nepremičninami, M – strokovne, znanstvene in tehnične dej., N – druge raznovrstne poslovne dej., O – dej. javne uprave in obrambe, P – izobraževanje, Q – zdravstvo in socialno varstvo, R – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dej., S – druge dejavnosti. Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Zaradi energetske krize in omejene domače proizvodnje se je poslovni rezultat podjetij v dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro lani močno poslabšal.

Dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro so lani – potem ko so imele v letu 2021 222-milijonski dobiček – poslovale z izgubo v višini 196 mio EUR, kar je povezano tudi z regulacijo cen ob visokih cenah energentov na svetovnih trgih in neugodnimi pogoji za domačo proizvodnjo energije. Neto izguba iz poslovanja je bila v višini 124 mio EUR

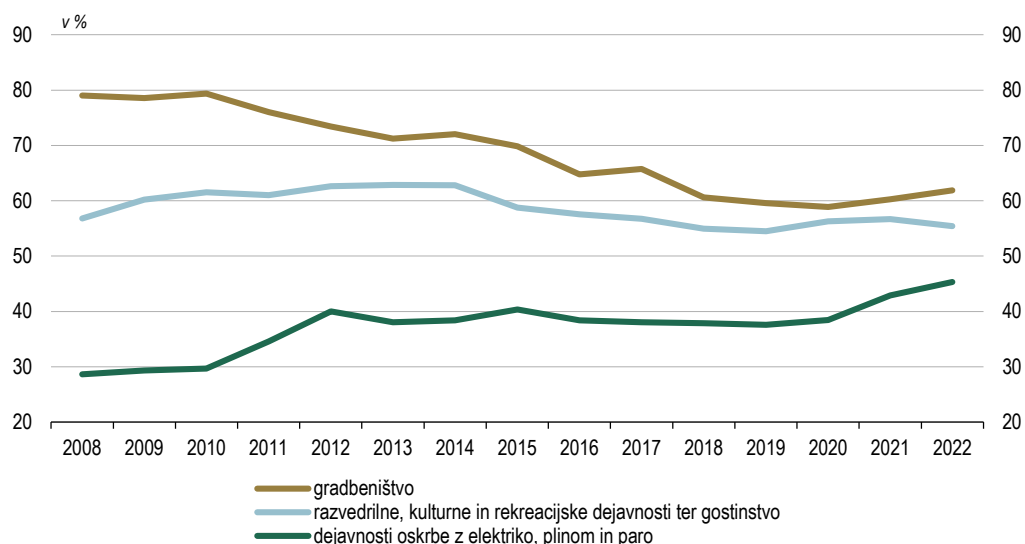
⁶ Pri tem se je število zaposlenih lani povečalo za 6,0 %, vendar je ostalo pod vrhom iz leta 2019.

tretja največja do zdaj. Ta podjetja so v zadnjih dveh letih beležila tudi največje povečanje obsega celotnega dolga (za 46,2 %, na 4,5 mrd EUR), predvsem zaradi rasti kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev, zato se je njihova zadolženost povečala na 45,3 %, kar je največ do zdaj, vendar še vedno bistveno manj kot v večini drugih dejavnosti (slika 5).

Z visoko rastjo cen in večjim številom škodnih dogodkov⁷ se je poslabšalo tudi poslovanje finančnih in zavarovalniških dejavnosti.

Padec⁸ neto čistega dobička teh dejavnosti je bil lani približno desetodstoten, njihov neto dobiček iz poslovanja pa je bil manjši za okoli dve tretjini. Te dejavnosti so edine beležile upad dodane vrednosti (poleg energetike; slika 4), ob nadaljnji rasti zaposlenih pa je bila manjša tudi njihova produktivnost dela (tabela 1).

Slika 5: Zadolženost izbranih dejavnosti

Opomba: Delež celotnega dolga v virih sredstev.
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

⁷ Zaradi sprostitve omejitvenih ukrepov je bil večji predvsem obseg opravljenih zdravstvenih storitev (glej poročilo Agencije za zavarovalni nadzor).

⁸ Med pomembnejšimi dejavnostmi so zaradi visoke osnove iz leta 2021 padec neto čistega dobička beležila še trgovska in IKT podjetja, vendar je bil ta v obeh dejavnostih drugi najvišji do zdaj. Prav tako se je nekoliko poslabšala njihova gospodarnost poslovanja (podobno kot v dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro ter v finančnih in zavarovalniških dejavnostih).

Tabela 1: Izbrani kazalniki poslovanja podjetij po dejavnostih

	neto dobiček iz poslovanja			število zaposlenih			produktivnost dela**			zadolženost		
	2019	2021	2022	2019	2021	2022	2019	2021	2022	2019	2021	2022
	rast v %*		v mio EUR	rast v %*		v tisoč	rast v %*		sprememba v o. t.*			v %
skupaj	34.0	5.0	7,117.0	2.1	2.3	579	19.5	5.1	54.6	0.0	0.6	50.9
kulturne, razvedrilne in rekreac. dej.	63.2	167.1	46.3	-13.8	1.7	3	26.2	33.1	61.4	-5.3	-3.4	53.2
rudarstvo	-29.8	122.0	4.0	-12.5	-4.5	2	17.1	28.7	65.2	-1.1	-2.3	68.5
gradbeništvo	51.4	52.7	462.3	12.9	5.8	63	22.2	12.1	39.0	2.3	1.6	61.9
promet in skladiščenje	35.8	45.1	735.3	-0.4	1.6	47	18.3	13.4	61.6	-4.8	-1.6	41.6
gostinstvo	25.9	44.3	132.6	-0.4	6.5	29	21.1	11.9	35.0	2.3	-0.9	55.8
druge raznovrstne poslovne dej.	37.8	35.6	115.6	-8.8	-0.8	30	26.3	12.6	33.5	-0.7	-1.2	56.3
poslovanje z nepremičninami	28.9	26.2	244.0	-1.6	2.1	6	17.6	10.5	109.8	4.4	4.9	60.8
dej. javne uprave in obrambe	-35.6	23.1	0.8	-48.4	14.4	0	34.3	11.8	41.1	5.3	-1.9	75.0
strokovne, znanstvene in tehnične dej.	12.1	17.8	523.9	8.8	2.5	37	14.2	9.5	58.3	-3.8	-1.3	45.8
predelovalne dejavnosti	51.9	17.3	2,788.5	0.8	1.9	201	23.9	8.8	57.2	-0.1	-0.1	46.7
kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo	47.6	7.9	47.4	-18.4	-7.9	3	34.3	12.1	55.3	-2.8	0.0	47.1
zdravstvo in socialno varstvo	74.3	6.5	99.2	16.4	4.6	7	22.4	0.9	55.4	-2.2	-0.6	48.2
druge dejavnosti	-7.9	4.9	28.1	-13.7	-0.3	4	17.6	6.3	34.6	1.0	0.1	50.7
izobraževanje	30.2	-0.7	15.1	-2.3	3.3	2	22.1	2.5	41.5	-1.9	0.7	52.7
informacijske in komunikacijske dej.	40.7	-6.9	334.6	11.3	4.3	24	12.8	2.5	77.9	-0.3	1.1	52.7
trgovina	41.3	-8.4	1,571.8	2.3	1.3	100	21.0	1.4	56.4	-0.4	1.4	58.0
oskrba z vodo, ravnanje z odpadki	62.1	-20.7	59.3	5.0	2.7	10	19.2	-0.5	46.2	1.7	-0.5	51.2
finančne in zavarovalniške dej.	385.5	-69.8	32.3	-3.6	2.7	3	17.9	-23.5	77.5	-3.2	0.5	51.1
oskrba z elektriko, plinom in paro	-155.5	-136.6	-124.1	2.6	0.0	7	-31.1	-48.8	82.3	7.7	2.4	45.3

Opomba: * Rast v % (sprememba v o. t.) glede na leto 2019 oz. 2021. ** Produktivnost dela je opredeljena kot dodana vrednost (v 1.000 EUR) na zaposlenega. Dejavnosti so razvrščene padajoče po rasti neto dobička iz poslovanja v letu 2022. Dejavnosti gospodinjstev ne prikazujemo (SKD T).

Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

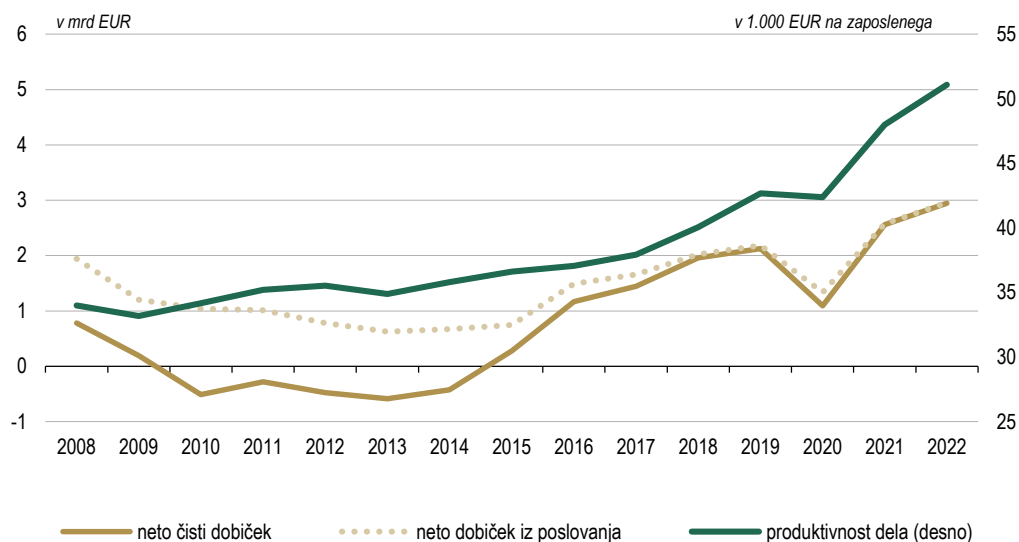
Poslovanje gospodarskih družb

2.1 Poslovanje gospodarskih služb po izvozni usmerjenosti

Poslovanje gospodarskih družb, usmerjenih na domači trg, se je ob še vedno robustnem domačem povpraševanju v letu 2022 izboljšalo.⁹

Neto čisti dobiček gospodarskih družb, usmerjenih na domači trg,¹⁰ se je lani povečal za 15,1 % in se približal 3,0 mrd EUR (slika 6). Rast neto dobička iz poslovanja je bila podobna, in sicer 14,7-odstotna. Število zaposlenih so te družbe povečale za 1,5 %, na najvišjo raven po letu 2010, nominalno dodano vrednost pa za 8,1 %, zato se je njihova produktivnost dela izboljšala za 6,5 %, na približno 51.090 EUR na zaposlenega. Po dveh letih se je nekoliko povečala tudi njihova zadolženost, vendar je ostala na eni od nižjih ravni v več kot dvajsetih letih.

Slika 6: Izbrani kazalniki poslovanja družb, usmerjenih na domači trg

Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Na poslovanje izvoznih družb je lani močno vplival slab poslovni rezultat družbe Holding Slovenskih elektrarn (HSE).

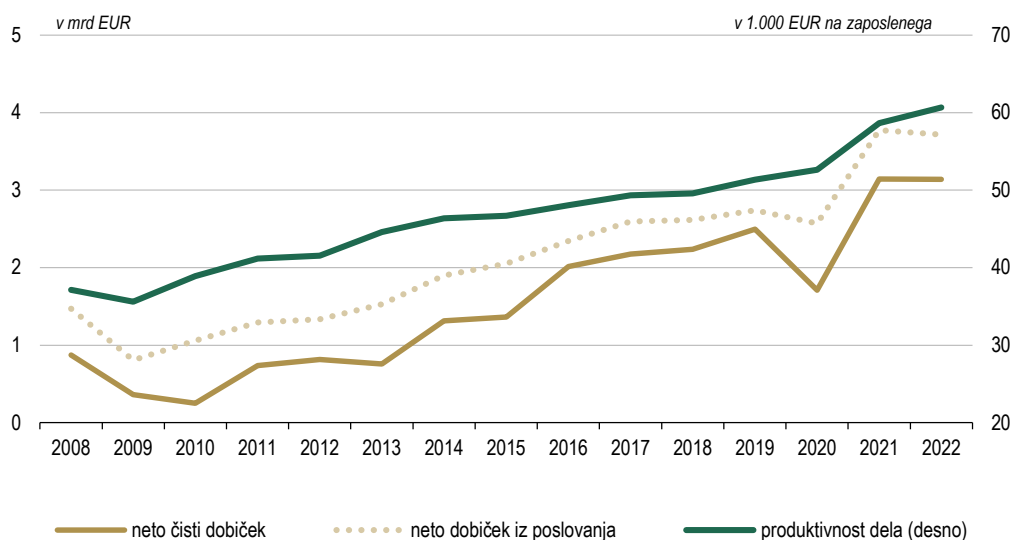
Neto čisti dobiček izvoznih, na tuji trg usmerjenih družb je lani ostal na predlanskih ravneh okoli 3,1 mrd EUR, neto dobiček iz poslovanja pa se je zmanjšal za 1,5 % (slika 7). Brez upoštevanja izgube, ki jo je ustvarila družba HSE, je bila rast neto čistega dobička 10,7-odstotna, neto dobička iz poslovanja pa 8,4-odstotna.

⁹ Nekateri kazalniki poslovne uspešnosti (npr. celotna gospodarnost oziroma gospodarnost iz poslovanja in dobičkonosnost prihodkov) so se lani obdržali blizu vrha, doseženega v predhodnem letu.

¹⁰ Tako opredeljujemo družbe, ki realizirajo več kot 85 % vseh prihodkov na domačem trgu in predstavljajo štiri petine vseh družb, ustvarijo pa manj kot polovico dodane vrednosti.

Izvozne družbe so na novo zaposlile 3,6 % oseb in ustvarile 7,1 % več dodane vrednosti, zato se je njihova produktivnost dela povzpela na približno 60.680 EUR na zaposlenega, kar je 3,4 % več kot pred letom. Njihova zadolženost je bila v višini 50,0 % največja po letu 2014 (slika P5).

Slika 7: Izbrani kazalniki poslovanja izvoznikov

Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

2.2 Poslovanje gospodarskih družb po velikostnih razredih¹¹

Čeprav se je neto dobiček iz poslovanja velikih gospodarskih družb lani zmanjšal, je ostal drugi največji do zdaj.

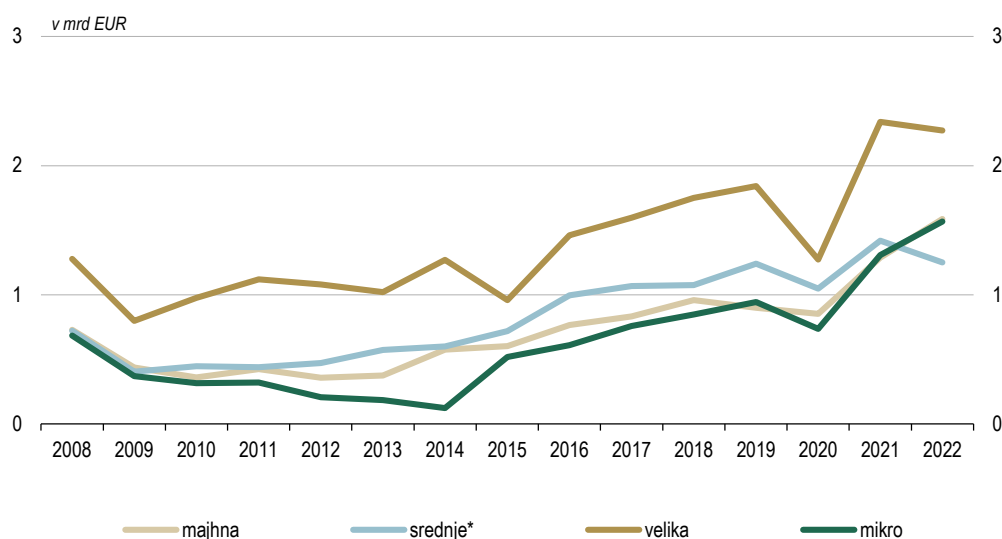
Neto čisti dobiček velikih družb – teh je po številu najmanj, vendar zaposlujejo tretjino vseh zaposlenih in ustvarijo skoraj dve petini dodane vrednosti – se je lani povečal za 1,6 %, neto dobiček iz poslovanja pa je bil manjši za 2,9 % (slika 8), saj je rast poslovnih odhodkov (25,9 %) nekoliko preseгла rast prihodkov (24,2 %). Precej se je upočasnila tudi rast nominalne dodane vrednosti, zato se je – ob približno dwoodstotnem povečanju števila zaposlenih, ki pa še ni doseglo ravni pred epidemijo – njihova produktivnost dela povečala le za 2,3 %, kar je bistveno manj v primerjavi z drugimi velikostnimi razredi (slika P6). Hkrati so velike družbe svoj dolg povečale za približno desetino, predvsem zaradi porasta kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev, vendar se je njihova zadolženost ohranila na eni od nižjih ravni v zadnjih dvajsetih letih (slika P7).

¹¹ Velikostni razredi so definirani le na podlagi števila zaposlenih: v mikro družbi jih je manj kot 10, v majhni med 10 in 50, v srednji med 50 in 250 ter v veliki več kot 250.

Na drugi strani po izboljšanju nekaterih kazalnikov poslovanja izstopajo najštevilčnejše mikro družbe.¹²

Neto čisti dobiček teh družb se je lani povečal za dobro petino, za skoraj toliko pa je bil večji tudi njihov neto dobiček iz poslovanja, ki se je približal 1,6 mrd EUR, kar je dve tretjini več od ustvarjenega v letu 2019 (slika 8). Te družbe so močno povečale tudi svojo produktivnost dela, in sicer za dobro desetino, na 52.560 EUR na zaposlenega, s čimer je ta prvič preseгла produktivnost majhnih družb (slika P6). Se je pa prvič po sedmih letih nekoliko povečala njihova zadolženost, ki v primerjavi z drugimi velikostnimi razredi pri 56,4 % ostaja med večjimi (slika P7).

Slika 8: Neto dobiček iz poslovanja po velikostnih razredih

Opomba: * Na poslovanje srednje velikih družb je lani pomembno vplival slab poslovni rezultat družbe HSE.
Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije

2.3 Marže gospodarskih družb v letih 2021 in 2022

Marže¹³ gospodarskih družb, ki so se močno povišale že v letu 2021, so lani ostale blizu zgodovinsko visokih ravni.

Kljub povečanju poslovnih odhodkov¹⁴ so se marže iz poslovanja – opredeljene kot razmerje med neto dobičkom iz poslovanja in čistimi prihodki od prodaje – v letu 2021 ob močnem popandemičnem povpraševanju povišale za 1,3 odstotne točke, na rekordnih 5,5 %, s čimer so družbe več kot nadomestile izgubo iz leta 2020 (slika 9).¹⁵ Družbe, usmerjene na domači trg, so jih v letu 2021 dvignile za 2,3 odstotne točke, na

¹² Boljše poslovne rezultate so dosegle tudi majhne gospodarske družbe, ki so neto čisti dobiček povečale za 16,9 %, neto dobiček iz poslovanja pa za 23,1 %. Izboljšala se je tudi njihova produktivnost dela, saj so ustvarile za 13,5 % več nominalne dodane vrednosti, zaposlenost pa okrepile za 4,8 %. Njihova zadolženost se je ohranila pri 50,8 %, kar je najnižja vrednost do zdaj. Na drugi strani je na poslovanje srednje velikih družb lani močno vplival slab poslovni rezultat družbe HSE. Brez upoštevanja te izgube se je njihov neto čisti dobiček povečal za 15,6 %, produktivnost dela pa za 8,1 %.

¹³ Marže samostojnih podjetnikov se od leta 2016 gibljejo na ravni okoli 7,6 %, marže zadrug pa znašajo le pol odstotka.

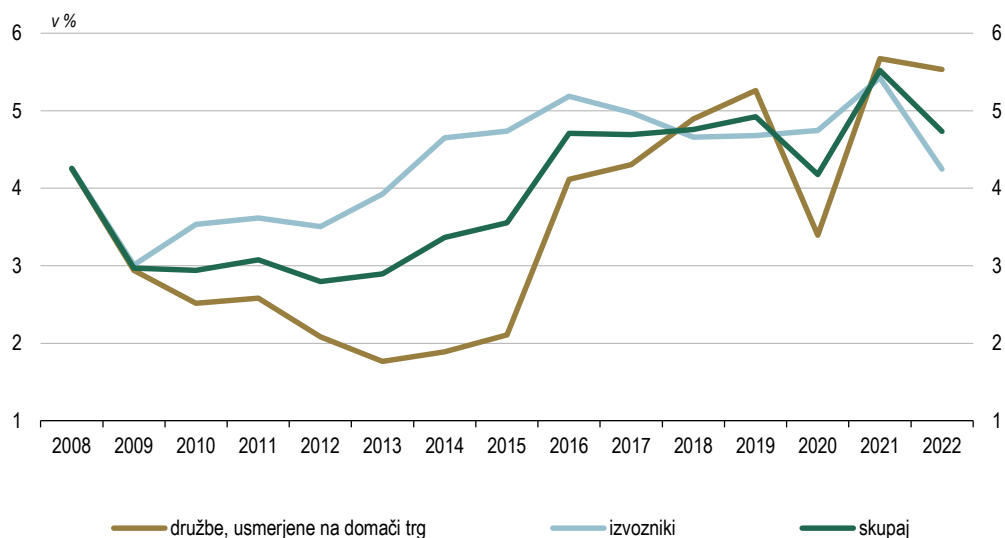
¹⁴ Poslovni odhodki družb so se zaradi visokih cen in oteženega dostopa do materialov in surovin močno povečali že v letu 2021, in sicer za 21,7 %, lani pa ob višjih cenah energije še za 23,0 % (slika P8).

¹⁵ Podobno sliko kažejo tudi marže, opredeljene kot razmerje med neto čistim dobičkom in čistimi prihodki od prodaje, in marže, opredeljene kot razmerje med neto čistim dobičkom in celotnimi prihodki (slika P9).

5,7 %, saj so jih v predhodnem letu opazneje znižale. Povišanje marž izvoznikov, ki poslujejo v konkurenčnejšem okolju, je bilo po dveh letih stagnacije manj izrazito (za 0,7 odstotne točke, na 5,4 %).

Ob hitrejši rasti proizvodnih stroškov¹⁴ so se marže družb lani znižale¹⁶ na 4,7 %, kar je primerljivo s povprečjem obdobja razmeroma hitre gospodarske rasti po evropski dolžniški krizi, torej med letoma 2016 in 2019, in nakazuje, da družbam v agregatu višje stroške ni uspelo v celoti prenesti v končne cene. V družbah, usmerjenih na domači trg, so bile 5,5-odstotne, pri izvoznikih pa pri 4,2 % najnižje po letu 2013.¹⁷

Slika 9: Marže iz poslovanja

Opomba: Marže iz poslovanja so opredeljene kot razmerje med neto dobičkom iz poslovanja in čistimi prihodki od prodaje.
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Marže v velikih gospodarskih družbah so se lani znižale za približno poldrugo odstotno točko.

V agregatu so marže mikro družb lani pri 5,5 % ostale na rekordnih predlanskih ravneh, ko je bil porast pri 1,5 odstotne točke največji po letu 2015 (slika P10). So pa bile razlike med njimi precejšnje, saj je petina družb marže povišala za več kot šest odstotnih točk, petina pa jih je znižala za vsaj toliko (slika 10).

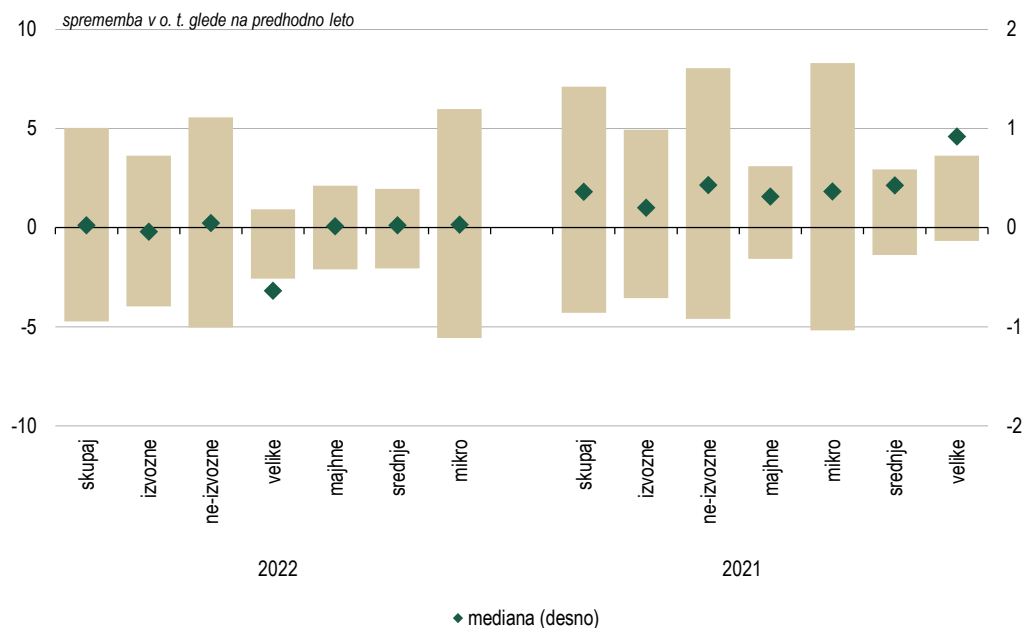
Nasprotno so jih velike gospodarske družbe – te imajo običajno najvišje marže – lani znižale na 4,7 %, potem ko so jih v letu 2021 tudi najmočneje dvignile (za 2,1 odstotne točke, na rekordnih 6,1 %).¹⁸

¹⁶ Čeprav je bila rast čistih prihodkov od prodaje tudi lani visoka (okoli 23,0-odstotna; slika P8), je bila rast poslovnih odhodkov še nekoliko višja, zato so se marže v agregatu lani znižale. Razlike med družbami so bile lani sicer precejšnje, saj je bila srednja sprememba (mediana) marž blizu ničle, kar pomeni, da je polovica družb marže povišala, polovica pa znižala (slika 10).

¹⁷ Brez upoštevanja HSE so se marže izvoznikov lani ohranile pri visokih 4,9 %.

¹⁸ Marže so lani najmočneje znižale srednje velike gospodarske družbe, ki so beležile tudi največji porast stroškov blaga, materiala in storitev.

Slika 10: Marže iz poslovanja po demografskih značilnostih gospodarskih družb

Opomba: Zlato obarvani del kaže vrednosti med 25. in 75. percentilom (leva os). Marže iz poslovanja so opredeljene kot razmerje med neto dobičkom iz poslovanja in čistimi prihodi od prodaje.
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Po dvigu marž izstopajo storitvene dejavnosti, ki so v času epidemioloških ukrepov poslovale v omejenem obsegu.

V letu 2021 je bila v agregatu rast marž prisotna v skoraj vseh dejavnostih,¹⁹ zlasti v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih ter gostinstvu,²⁰ saj se je po sprostitvi zdravstvenih omejitev povpraševanje po njihovih storitvah močno povečalo.

Heterogenost prenosa cenovnih pritiskov v končne cene med dejavnostmi se je lani precej povečala (slika 11).²¹ V agregatu so se marže znižale predvsem v dejavnostih, ki so dosegle največji porast stroškov. V dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro so bile negativne (-0,9 %), padle pa so tudi v finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter trgovini.²²

Stroški blaga, materiala in storitev so se močno povišali tudi v gostinstvu ter kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih, kjer pa se je rast marž ob še vedno robustnem povpraševanju lani nadaljevala. Marže so se povišale tudi v dejavnostih prometa in skladiščenja ter poslovanja z nepremičninami. Po enem letu so marže spet dvignile gradbene družbe (slika P11).

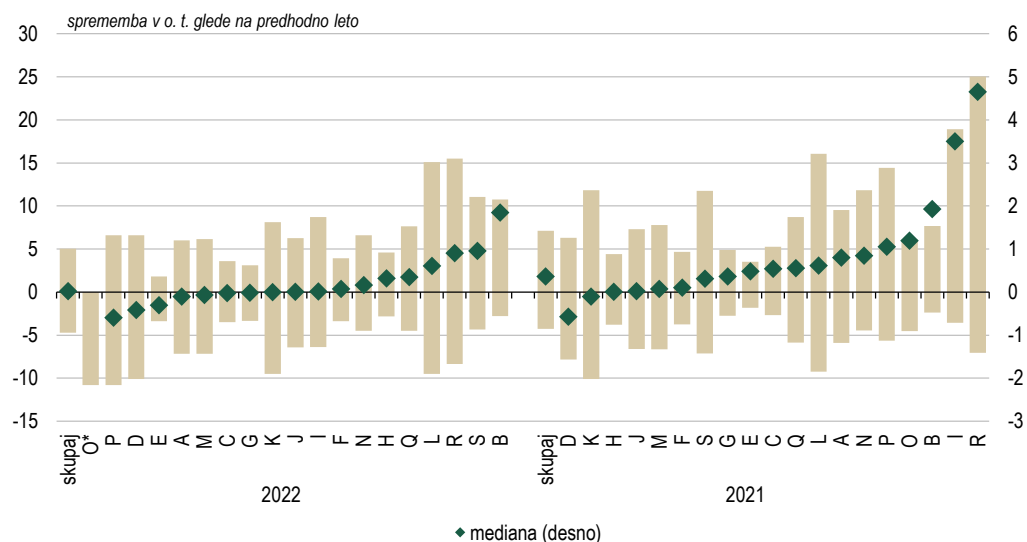
¹⁹ Mediana rasti marž je bila v večini dejavnosti pozitivna, prav tako pa je bil v večini primerov v pozitivnem območju večji del porazdelitve (slika 11).

²⁰ V obeh dejavnostih so marže ostale pod ravno iz leta 2019; v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih za 1,4 odstotne točke, v gostinstvu pa za 0,4 odstotne točke (slika P11).

²¹ Prav tako pa so bile razlike med podjetji znotraj posameznih dejavnosti lani precej večje, kar se odraža v srednji spremembi marž, ki je bila v številnih dejavnostih blizu ničle (slika 11). Sem spadajo zlasti predelovalne dejavnosti, trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, finančne in zavarovalniške dejavnosti, IKT dejavnosti ter gostinstvo.

²² Marže so se znižale tudi v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih, saj se je povpraševanje po njihovih storitvah nekoliko umirilo.

Slika 11: Marže iz poslovanja po dejavnostih

Opomba: Zlato obarvani del kaže vrednosti med 25. in 75. percentilom (leva os). * Zaradi preglednosti ni prikazana mediana dejavnosti O (-6,5 o. t.). Črke označujejo dejavnosti po SKD 2008, in sicer: A – kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo, B – rudarstvo, C – predelovalne dejavnosti, D – oskrba z elektriko, plinom in paro, E – oskrba z vodo, ravnanje z odpadki, F – gradbeništvo, G – trgovina, H – promet in skladiščenje, I – gostinstvo, J – informacijske in komunikacijske dej., K – finančne in zavarovalniške dej., L – poslovanje z nepremičninami, M – strokovne, znanstvene in tehnične dej., N – druge raznovrstne poslovne dej., O – dej. javne uprave in obrambe, P – izobraževanje, Q – zdravstvo in socialno varstvo, R – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dej., S – druge dejavnosti.

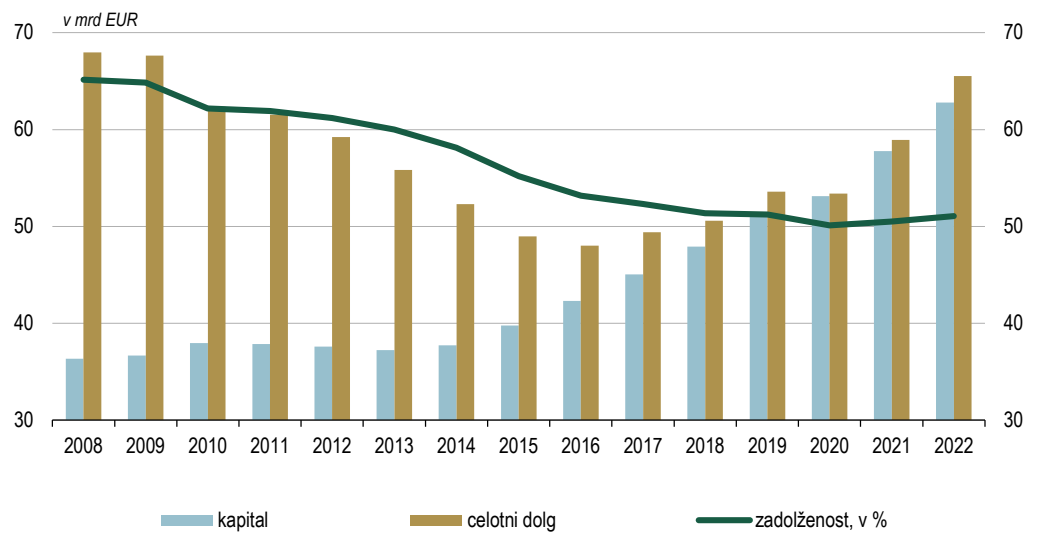
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Tabela P.1: Izbrani kazalniki poslovanja podjetij v letu 2022

	deleži			zneski				sprememba			
	družbe	s. p.	zadruge	Skupaj	družbe	s. p.	zadruge	skupaj	družbe	s. p.	zadruge
	v %			v mio EUR (če ni drugače navedeno)				v %			
število podjetij	58.7	41.0	0.3	119,408	70,071	48,940	397	-0.1	1.4	-2.2	-2.7
število zaposlenih	92.5	7.0	0.5	578,754	535,551	40,378	2,825	2.3	2.5	-0.4	1.4
dodana vrednost	94.5	5.2	0.3	31,574.1	29,823.6	1,644.6	105.8	7.5	7.6	5.9	14.3
produktivnost dela*				54.6	55.7	40.7	37.5	5.1	5.0	6.3	12.7
čisti prihodki od prodaje	95.3	4.0	0.7	147,857.5	140,942.0	5,948.3	967.2	22.3	22.5	16.8	23.4
neto čisti dobiček	93.3	6.6	0.1	6,522.4	6,085.3	432.5	4.6	6.3	6.7	-0.2	7.1
neto dobiček iz poslovanja	93.8	6.2	0.1	7,117.0	6,673.8	439.0	4.2	5.0	5.0	4.3	17.1
zadolženost				50.9	51.1	43.6	52.2	0.6	0.6	0.4	3.5

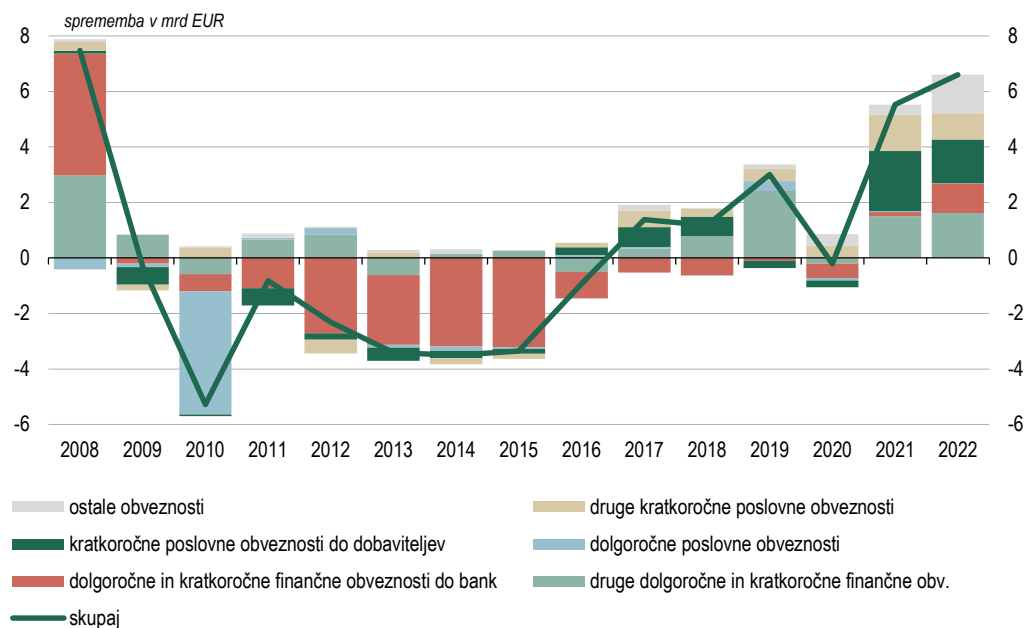
Opomba: * Produktivnost dela je opredeljena kot dodana vrednost (v 1.000 EUR) na zaposlenega.
Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P1: Zadolženost gospodarskih družb

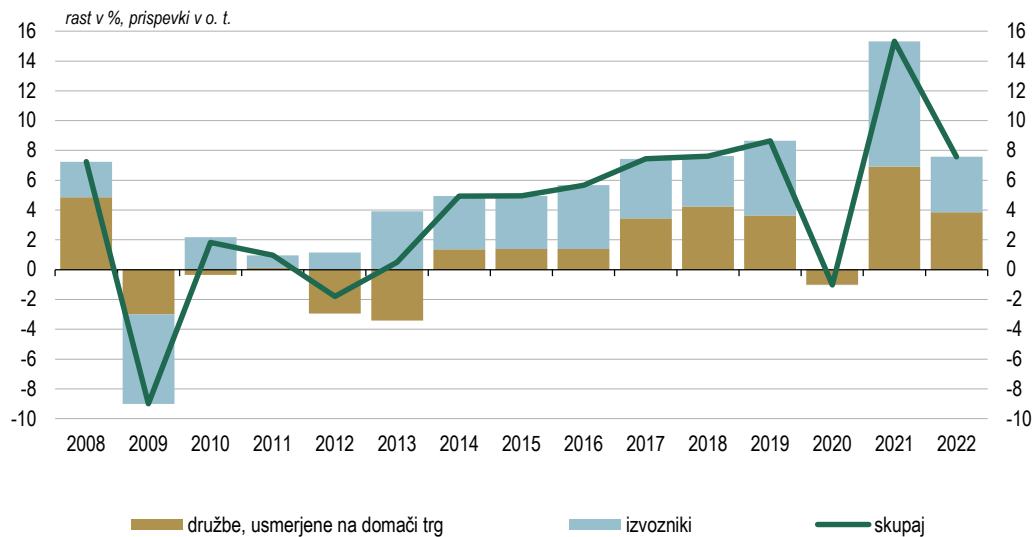
Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P2: Sprememba obsega celotnega dolga gospodarskih družb

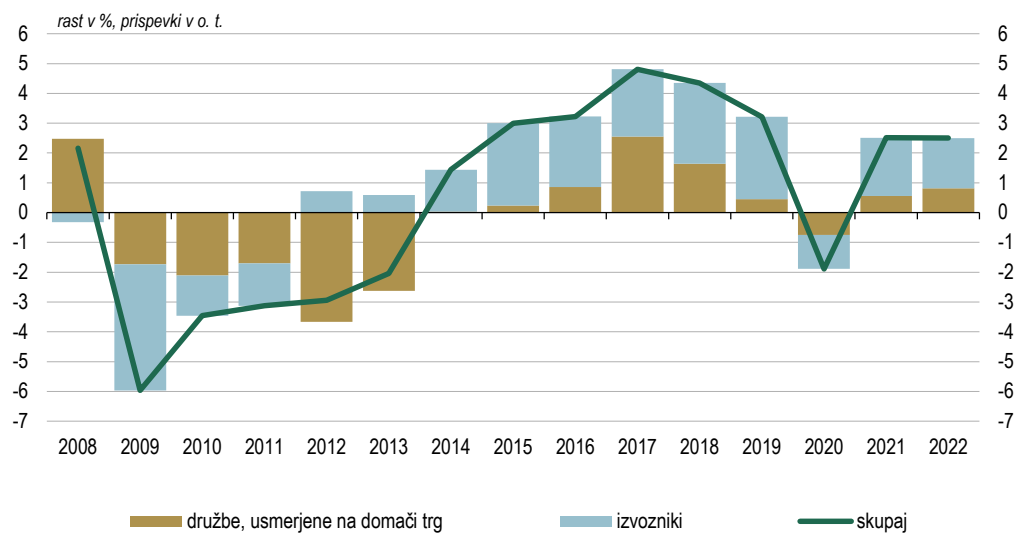
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P3: Nominalna dodana vrednost gospodarskih družb po izvozni usmerjenosti

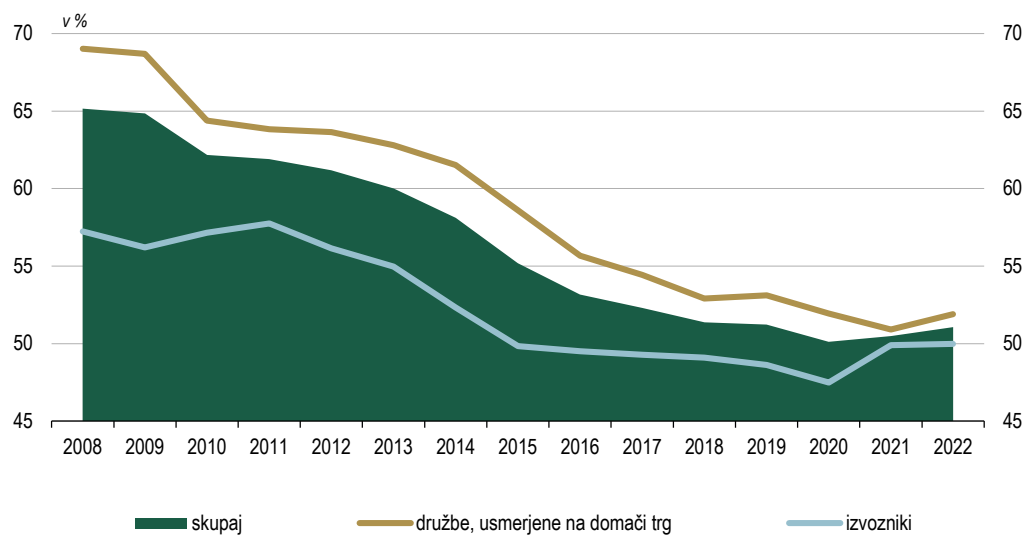
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P4: Število zaposlenih v gospodarskih družbah po izvozni usmerjenosti

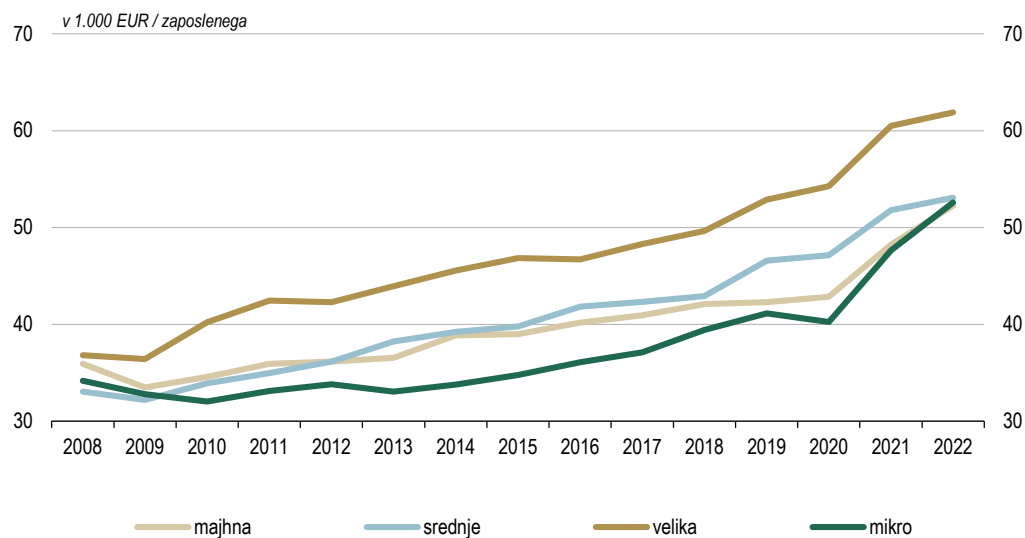
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P5: Zadolženost gospodarskih družb po izvozni usmerjenosti

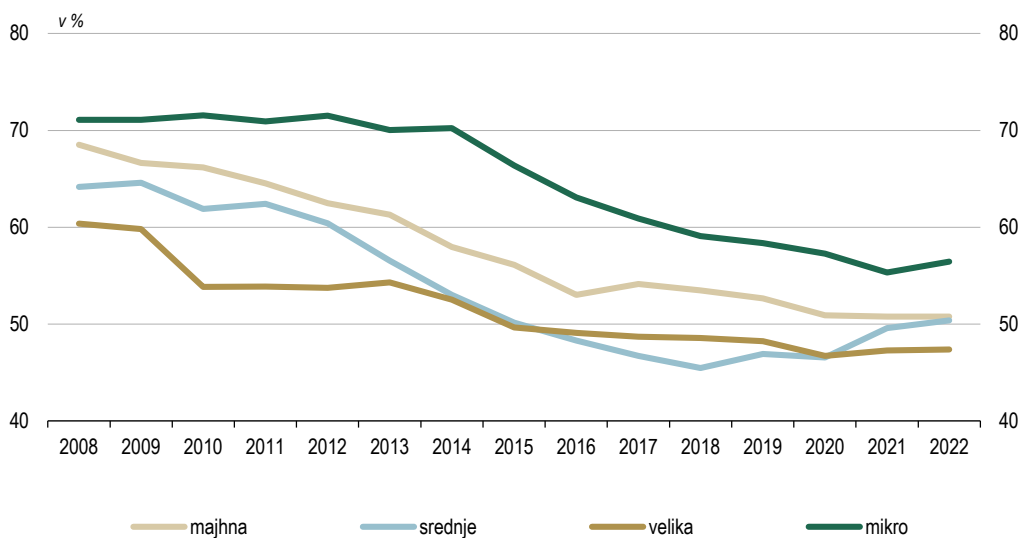
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P6: **Produktivnost dela gospodarskih družb po velikostnih razredih**

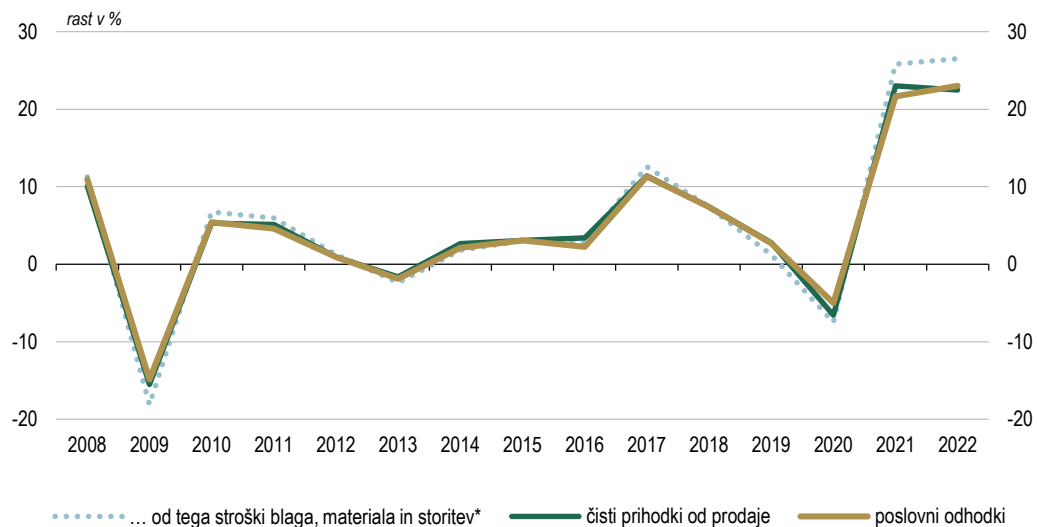
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P7: **Zadolženost gospodarskih družb po velikostnih razredih**

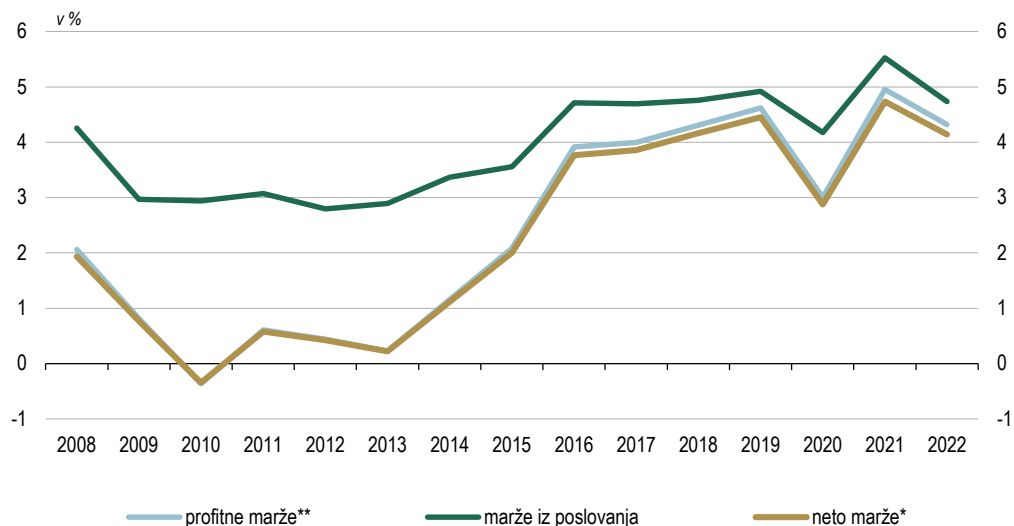
Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P8: Čisti prihodki od prodaje in poslovni odhodki gospodarskih družb

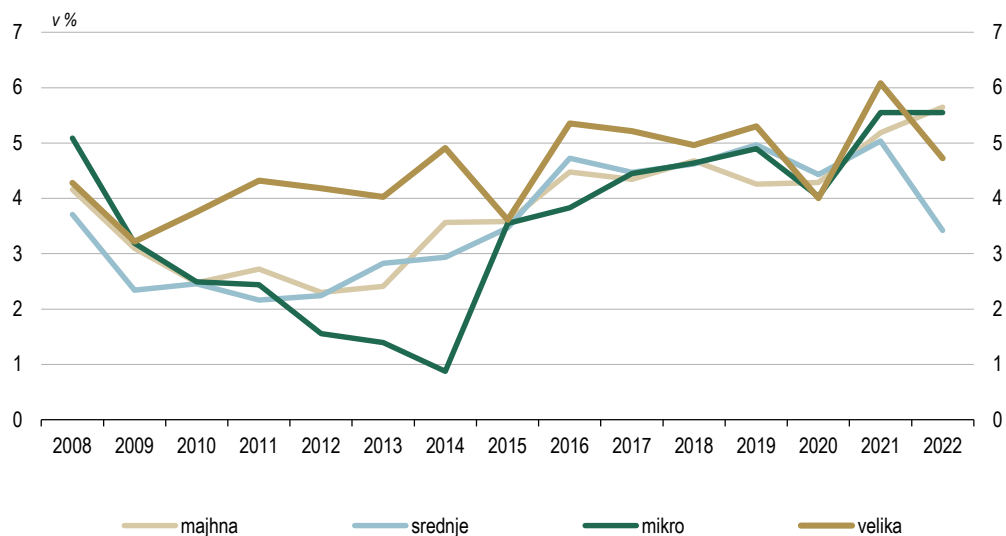
Opomba: * Stroški blaga, materiala in storitev sestavljajo več kot 80 % poslovnih odhodkov.
Viri: AJ PES, preračuni Banke Slovenije

Slika P9: Marže gospodarskih družb

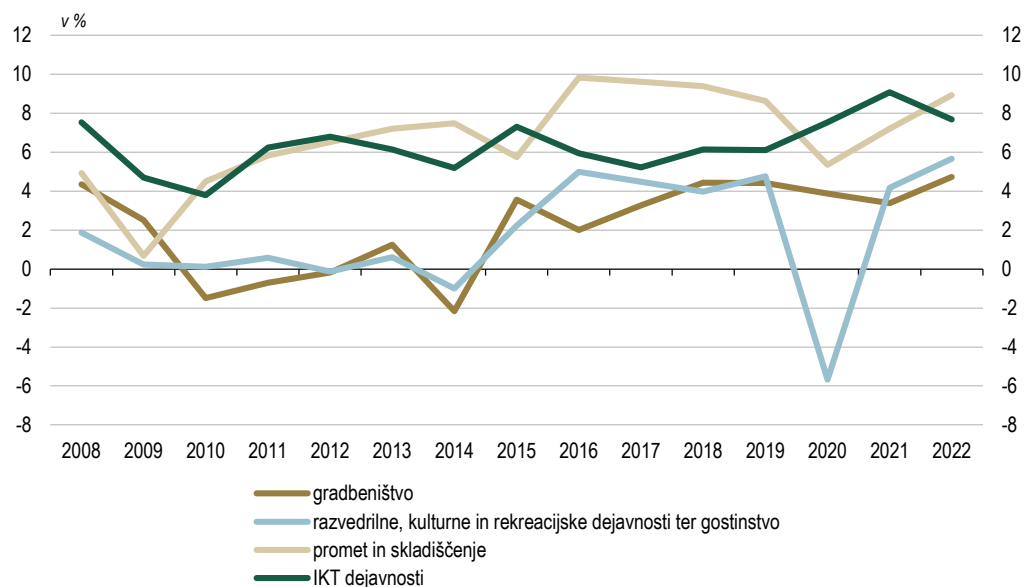
Opomba: * Razmerje med neto čistim dobičkom in celotnimi prihodki. ** Razmerje med neto čistim dobičkom in čistimi prihodki od prodaje.
Viri: AJ PES, preračuni Banke Slovenije

Slika P10: Marže iz poslovanja gospodarskih družb po velikostnih razredih

Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije

Slika P11: Marže iz poslovanja gospodarskih družb v izbranih dejavnostih

Viri: AJPES, preračuni Banke Slovenije